

United States Holocaust Memorial Museum

Interview with Vera Silkinaitė RG-50.473*0003

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

PREFACE

The following interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Rights to the interview are held by the United States Holocaust Memorial Museum.

The reader should bear in mind that this is a verbatim transcript of spoken, rather than written prose. This transcript has been neither checked for spelling nor verified for accuracy, and therefore, it is possible that there are errors. As a result, nothing should be quoted or used from this transcript without first checking it against the taped interview.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

VERA SILKINAITĖ

Saulius Beržinis: Ponia Vera, pasakykite, prašau, savo vardą, pavardę, kada ir kur Jūs gimėt, metus, mėnesį, dieną ir kur.

Vera Silkinaitė: Aš, Vera Silkinaitė, gimiau Kaune 1925 metais sausio 18 dieną. Mano tėvai: mama buvo namų šeimininkė, tėvas buvo tarnautojas, bet labai anksti mirė. Turėjau dvi seseris ir vieną brolių. Viena sesuo mirė 1936 metais nuo plaučių uždegimo, kita ištekėjo. Brolis visą laiką išlaikė mane, ir dėl jo sudarytų sąlygų aš galėjau mokytis. Mes palaikėm gerą ryšį su aplinkiniais. Mes buvom tada vaikai, bet žinot, kaip vaikams viskas įstrigdavo. Visos kalbos apie žydų tautybę sklido tada, bet inteligentų tarpe šitokio priešiško ir nesusipratimų nebuvo. Čia atsirado tokių žmonių, gal būt, nelabai intelektualų, kuriems atrodė, kad jie yra dideli Lietuvos mylėtojai, bet tuo pačiu jie nesuprato, kad jie yra labai menki tautos patriotai ir labai neigiamą poveikį daro lietuvių tautai. Tai tiek galėčiau pasakyti. Ir savaimė aišku, kur pasitvirtino tas jų žemas lygis, tai va šitie įvykiai garaže, kuriuos man pačiai teko matyt, einant tuo metu į kapines ir susidūrus su tokiu klaidingu vaizdu. Aš iš pradžių turiu pasakyti, kad aš nepagalvojau, kad sveiki žmonės gali šitaip elgtis. Man iš pradžių pasirodė, kad jie yra apygirčiai. Bet kai aš įsiziūrėjau, aš supratau, kad tai nėra girtumas, tai yra žvėriškumas. Čia yra siaubinga neapykanta. Šitaip mušt su vandens šlangom, paskui tuo vandeniu gairinti, ir kai tik žmogus atsigauna, jį vėl lupt, ir su buožėmis, ir su lazdom, ir su kuo tik pakliuvo, tai, žinot, aš nežinau, kokiam žmogui reikia būti, kad šitaip žiausiai elgtųsi. Iš tikrųjų, tų žydų buvo nelabai daug, ir tų mušeikų nelabai daug. Bet aš galiu pasakyti viena, kad jau prasidėjus

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

karui, kalėjime nebuvo jokios kontrolės. Kaip jie išėjo iš ten, kaip jie gavo ginklus, aš šito negaliu pasakyti. Bet visi tie veiksmai, kurie ten vyko ten, tai yra nepakartojama...

Sakau, kaip filmas prieš karą matytas apie Titaniką, kuris mane tada labai sukrėtė, tai lygiai tas pats vaizdas, šitas, kuris vyko šitam garaže Vytauto prospekte. Ir kada praeinu, kiekvieną kartą (dabar jau ten nebėra kapų, ten visi mano giminės buvo palaidoti, paskui mes iš ten iškėlėm visus), ir kiekvieną kartą praeinant pradeda širdis virpėti, ir galvoju, kad šitose vietose vyko tokie klaikūs dalykai.

Saulius Beržinis: Ponia Vera, jūs sakėt, kad ten buvo Jūsų artimieji palaidoti? Kokios tai buvo kapinės?

Vera Silkinaitė: Ten buvo kapinės nuo Totorių gatvės iki Bažnyčios gatvės. Ankščiau ji vadinosi Ligoninės, o dabar vėl vadinasi Bažnyčios. Jeigu eini iš miesto, tai pradžioj vokiečių kapinės ir vokiečių gimnazija. Už vokiečių kapų buvo katalikų kapinės, ir toj vietoj buvo palaidoti visi kariškiai, kurie žuvo Pirmajame pasauliniame kare. O toliau buvo rusų kapinės ir rusų gimnazija ant kampo. Ten taip pat buvo palaidoti rusai, kurie žuvo Pirmam pasauliniam kare. Ten buvo palaidotas mano tėvas ir sesuo, kuri numirė nuo plaučių uždegimo. Pas mus buvo gaisras, ji peršalo ir mirė. Ir aš bėgdavau į tuos kapus laistyti gėlių. Ir tą kartą (mano gal toks yra charakteris, aš už tai gaudavau bart namuose, kadangi aš vis pabėgdavau)... Mano brolis, jau turėdamas šeimą, atėjo ir sako, einam pažiūrėt, kas ten darosi. Buvo keista, kad mes patys vokiečiams nepakliuvome. Čia buvo stebėtina. Bet kai kurie faktai yra tokie, kurie yra nepakartojami. Pavyzdžiui, kai vokiečiai susprogdino tą tiltą Aleksote, tai buvo baisiai keista, kad tą tiltą pribaiigė rusų

kareiviai, rusų armijai reikėjo pasitraukti iš Aleksoto. Yra tokių smulkių niuansų. Ir aš vis

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Interview with Vera Silkinaitė

5

kur nors pakliūdavau. Šita Unė Babickaitė-Greičiūnienė, ji gyveno prie radijo bokšto, aktorė, sakė, na, kur tave velnias nešioja šitokiu laiku, sakė, ką tu sau galvoji, kur tu vaikštinėji. Tai aš jai papasakojau šitą įvykį, sako, aš jau girdėjau, man kaimynas pasakojo, kas ten darėsi garaže. Tai va tokie įvykiai ir tokie prisiminimai.

SauliusBeržinis: Ponia Vera, gal dabar grįžkim atgal. Man labai įdomūs Jūsų prisiminimai apie prieškario žydų gyvenimą, žydų santykius su nežydais. Jūsų šeima turėjo kažkokius santykius?

Vera Silkinaitė: Mūsų šeimnininkas buvo žydas. Tam name, kuriame mes gyvenome, šeimnininkas buvo žydas, ir mes gerai sugyvenom. Kaip dabar gerai prisimenu, įvedė mokestį už pasikalbėjimą, o mes gyvenom antram aukšte. Mes turėjome dviejų kambarių butą, o šeimnininkas trijų. Ir kai vaikai studentai išeidavo (dukra prancūzų kalbą studijavo, o sūnus technologijos fakultete buvo, o vienas buvo juristas), tai aš vis nubėgdavau pas jų mamą, kad leistų man pakalbėti telefonu. Ji sakydavo, nu, Verka, juk tai pinigą kainuoja? Aš sakau, tik nesakykit mano mamai, ji mane bars. Ir ji man leisdavo paskambinti mano draugėm, kurios turėjo telefonus. Tai va tokie mūsų buvo ryšiai. Ką reikia pasakyti?

Žydai gyveno visaip. Vieni buvo turtingi, kaip Skliutauskai prieš karą, aš su jais susipažinau vėliau, kai mokiausi universitete, Slavina, kurie garsėjo, bet ir buvo tokių, kurie vaikščiojo ubagauti. Va, man ydomu, kur tyčiojosi iš žydų, iš kurių nebuvo ką paimt. Ir dar visokių buvo. Kas man buvo ne itin malonu, ir namuose girdėdavau, kada imdavo ant knygutės, bargan, visą mėnesį, mėnesį imi, o po mėnesio atiduodi, tai kurie pasilieka skolingi, eina daužyti jiems langus; arba paima bargan kokį paltą, kostiumą –

senamiesty viskas buvo pigiau, o paskui atėjo iki Laisvės alėjos. Atvejis toks, kad aš

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Interview with Vera Silkinaitė

6

nuėjau pas Kapulskį (sakė, kad dabar Izraelyje yra garsi duonos parduotuvė, jie ir čia buvo garsūs) pakeliui į gimnaziją pirkti prancūziškų bulkučių, tai man pasakojo, kad Viniko kailių parduotuvė buvo Daukanto gatvės kampe ir Laisvės alėjos, ten dabar yra dailės salonas, tai šitokias didžiules vitrinas jiems išdaužė. Ir kalbėjo, kad tai kartojasi, ir kuo toliau, tuo darosi aršesni ir tuo daugiau vyksta incidentų. Šiaip neužpuldavo jų, bet daugiausia padarydavo žalos jų nuosavybei. Negaliu pasakyti, ar ten tuos kailius vogė ar nevogė, aš šito nežinau, bet kad vitrinas išdaužė, šitą pati girdėjau ir paskui, grįžtant iš gimnazijos, specialiai paėjau iki Daukanto gatvės pasižiūrėti. Tos didžiulės vitrinos buvo išdaužytos. Va, tokie buvo santykiai. Ir kuo toliau, kada jau ten siautėjo Hitleris (Vokietijoje) ir matyt nujausdami, kad kažkas turi įvykti, tuo jie darėsi aršesni žydų atžvilgiu. Tuo aršesni. Na, o dar vienas faktas. Gyveno mūsų name savanoris. Kai tik atėjo vokiečiai, dar nieko nebuvo, jokio įsakymo, tai jis pasigriebė mūsų šeimininkus, bet buvo likęs tiktai sūnus, juristas, su žmona, tėvai jau buvo mirę (aš gimiau šitame name ir augau; tie senukai pasimirė), tai jis juos pasiėmė ir varė prie VII forto su šautuvu sušaudyti. Vokiečiai jį sulaikė ir atvarė atgal. O tuo tarpu jo žmona apšvarino jų butą. Va tau ir patriotizmas. Tai dar mama sakė, tu, Juozai, ką tu darai, o jis ir sako – tylėk, ateis ir tavo eilė. Tai va, tokie prisiminimai. Baisūs buvo prisiminimai, kaip vokiečiai traukėsi ir kaip degė getas Vilijampolėje. Tokie kamuoliai, atrodė, kad kažkas susprogdinta. Iš ten sklido dūmų kamuoliai. Ir tarp kitko negaliu tvirtinti, negaliu pasakyti, kaip ten buvo, bet kvapas sklido labai nemalonus. Kas ten darėsi? Jau po to aš ten nežioplinėjau. Mėgdavau palakstyt, pasižiūrėt, kas yra, kas vyksta, bet ten manęs netraukė, nes aš maždaug

įsivaizdavau. Buvo toks atvejis, kad rusų karininkų žmonas surinko, irgi suvarė ten, į

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Vilijampolę. Vienoj pusėj buvo getas, o kitoj taip vadinamas lageris. Tai kai jų vaikai sirgdavo, mes čia visi susirinkę rinkdavom maistą ir vaistus ir nešdavom tenai tiems vaikams. Ir jeigu pakliūdavo kas pakeliui... Jeigu varydavo senas vokietis, visada galima buvo jiems kažką paduot. Ir mūsų to šeimininko sūnus, kol dar buvo nenužudytas, tai jis pašnibždėdavo einant, kada jį varys. Tada aš žinodavau, kada galima išnešt ir padėt prie šaligatvio kokį duonos gabalą. Tada mes patys nieko neturėjom. Bet jeigu jau varydavo tas hitlerjungendas ir jaunesni, tai jau bėk ir žiūrėk, kad pats negautum per galvą. Kad nepasiimtų kartu nusivesti. Nieko neperdedu, bet paliko labai slogų, labai nemalonų ir negerą... Negražu kalbėti, kai žmogus numirė, aš jį išvadinau šarlatanu, kai jis pasididžiuodamas man pasakė, kad jis senamiestyje išdaužė gatavų rūbų parduotuvės langus ir pasididžiuodamas pasakojo.

Saulius Beržinis: Tai čia tas pats, kuris išdaužė langus, opaskui varė jūsų šeimininką sušaudyt?

Vera Silkinaitė: Ne, čia kitas. Tas, kur varė, tai buvo mūsų kaimynas, o tas tai pažystamas. Jau dabar jo gyvųjų tarpe nėra. Tai jis sakė, šitokia snarglė dar drįsta daryti man tokias pastabas. As sakau, aš nežinau, kaip tave pavadint. Kuo čia didžiuotis ir ko čia pasakoti?

Saulius Beržinis: Sakykit, tie žmonės, kurie eidavo užpuldinėti ir daužyti vitrinų, kaip jie aiškindavo tokį savo elgesį?

Vera Silkinaitė: Na, jie aiškindavo, kad žydams čia ne vieta, kad tegu jie keliauja, kur jie nori. Ir sakau, daugiausia tokie... Nors pasakys, kad aš tarybinė, bet daugiausia tie

buožiukai iš kaimo išpenėti. Atvažiuodavo su kepurėm, vaizduodavo būsimus

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Interview with Vera Silkinaitė

8

aristokratus. Va šitie daugiausia taip elgėsi. Matau panašius troleibuse. Ašku, dabar kita kategorija atsirado. Viena kategorija praėjo, kita atsirado. Šitai kategorijai, negražu sakyti, bet ir aš įgnybčiau į užpakalį, jei tik turėčiau galimybę.

Saulius Beržinis: Na, o buvo nežydu tarpe, lietuvių tarpe, kad kas nors sudrausmintų, sakyti, kad taip negalima daryti? Kad tai yra negerai?

Vera Silkinaitė: O, ką jūs, visi bijodavo. Kas gi šitaip pasakys.

Saulius Beržinis: Prieš ką?

Vera Silkinaitė: Kas kam ką pasakys? Mūsų mokykloje mokėsi dvi žydelkutės. Viena Levinzonienė. Jos vyras buvo advokatas Levinzonas. Paskui jie išvažiavo į Izraelį, kur ji nuo plaučių vėžio mirė. Tai šitos niekuo nekaltos geros mergaitės, ir vis tiek bernai pašiepdavo mokykloje. Ir dar būdavo taip, kad visada taiko, kada ateis rabinas. Pagal visas tikybas ateidavo popas, rabinas, pastorius, kai vykdavo tikybos pamoka, tai tada juos pašilkuodavo. Bet mes turėjome labai protingus mokytojus. Aš kalbėsiu apie Antaną Miškinį, kuris grįžo iš tremties ir sirgo katarakta. Aš priėjau prie jo ir sakau, mokytojau, ar jūs pažintumėte mane. Jis sako, kaip aš tavęs nepažinsiu, aš tave mokiau kirčiuoti, o tu neišmokai, aš tave iš balso pažinau, kas tu esi. Suprantat? Jis buvo mokyklos pasididžiavimas. Dabar tokių mokytojų, gaila, nėra.

Saulius Beržinis: Tai šitie išpuoliai sustiprėjo 1938 metais?

Vera Silkinaitė: Po truputį vykdavo, bet dar ne taip. O paskui, kai Hitleris pradėjo siautėti, kai Klaipėdą paėmė, tai tada visškai pasiuto.

Saulius Beržinis: Na, o paskui, kai tarybų valdžia užėjo?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Vera Silkinaitė: Kai tarybų valdžia užėjo, visi pradėjo bėgt, slėptis. Visi pritilo. Kiti išėjo į mišką. Jums reikėtų paskaityti prieškarinį policijos žurnalą ir priedą “Kriminalinės policijos žinios”. Ten kai kurių faktų galima surasti – ką reiškia kariuomenė, ką reiškia tie karininkai, kurie po to išėjo į policijos viršininkus ir kokie buvo tie karininkai. Po tų visų perversmų dori geri karininkai buvo varomi lauk, po visų tų riaušių, nesklandumų, o pasiliko tokie... Negaliu apie visus pasakyti, ginkdie, buvo ir labai protingų, kurie nieko negalėjo padaryti.

Saulius Beržinis: Rusijoje yra toks geras pasakymas – vienas vingis smegenyse, ir tas pats nuo kepurės.

Vera Silkinaitė: Kai kurie susilaikė, žiūrėjo, galvojo, ką čia prasidėsi. Aš, pavyzdžiui, apie Slaviną galvoju. Galvoju ir taip, ir taip. Man atrodo, kad jis turėjo neapykantos labai daug ta prasme... prieš tuos visus šantažus ir variantus, kurie sukildavo dar anais laikais Lietuvoje. Aš nežinau, aš teisi ar ne, aš nenoriu jo pateisinti, bet aš dūšioj galvoju, kad pas jį ta neapykanta liko. Juk kiekvienas toks veiksmas sukelia žmogui tokį nepasitenkinimą, ir neapykantą, ir visa kita.

Saulius Beržinis: Jeigu norėsit, aš galėsiu duoti jums jo knydą paskaityt. Dabar išėjo rusų kalba. Ponia Vera, kokie dar būdavo prieš žydus išpuoliai? Daužydavo langus, pašiepdavo tas žydes mergaites. O kas dar būdavo?

Vera Silkinaitė: Būdavo, kad pradėdavo plepėti, ypač prieš velykas, kad vaikus reikia saugot, kad nepaimtų jų kraujo. Nors tokio atvejo niekada nebuvo. Bet kalbos buvo labai daug. Ir tuo labai smarkiai spekuliuodavo. Žinot, protingas žmogus negalvojo. Kas

domėjosi religijom, jis apie tai negalvojo. Bet tie žmonės, kurie nieko nežinojo, žinojo tik

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

vieną savo tikyba, kokia ji ten buvo, ar pravoslavų, ar katalikų, ir jei jiems pašnibždėjo, kad buvo toks atvejis, tai atsirasdavo neapykanta šitiems žydams.

Saulius Beržinis: Kas pasakydavo?

Vera Silkinaitė: Sakydavo vaikai ir suaugę. Turguje girdėdavau. Kartais nueidavau į turgų, mama nusiūsdavo kažką nupirk. Zanavykų gatvėj turgus buvo, nuo mūsų visai netoli. Tai ir girdėdavau. Mama visada juokdavosi, kad štai, matai... Šiaip jie buvo gana ramūs. Turiu pasakyt apie gydytojus, kad jie buvo geri, jautrūs ir iš neturtingų žmonių neplėšdavo. Šitą galiu drąsiai tvirtinti, irniekas man šito neuždraus pasakyt. Buvo vienas felčeris, kuris dirbo karo ligoninėj, tai mama sakydavo, viešpatie, pas jį visada eilė stovi. Jeigu ne namuose, tai karo ligoninėj, nes jis neimdavo nė cento, ovis dėlto jis didelę patirtį turėjo, ir jis visada stengdavosi aptarnaut.

Saulius Beržinis: Gal pamenat jo pavardę.

Vera Silkinaitė: Ibka. O kas tai, ar vardas, ar pavardė, aš negaliu pasakyt. Čia man pasiliko iš vaikystės. Vieną kartą, kai jis ėjo pas vieną ligonį, tuo metu aš buvau nukritusi nuo dviračio ir mano buvo sudaužyti keliai. Tai mama sako, tu parašyk šitai nenuoramai ką nors. Tu pažiūrėk, kokie jos keliai supūliavę. Ką man su ja daryt? Tai iš rašė kažkokį tepalą. Man sunku pasakyt, ar tai buvo jo vardas Ibka, ar jo pavardė, aš šito nežinau.

Saulius Beržinis: Visi žinojo, kad tai buvo Ibka. O dar kokie yra žydai iš Jūsų prieškarinės atminties?

Vera Silkinaitė: Vienas žydas, pas kurį mes imdavom ant knygutės, visada sakydavo: jeigu tu eini į mokyklą arba į gimnaziją, arba tave mama atsiunčia, tu ateik pas mane į

parduotuvę ir nupirk ką nors už penkis centus. Žinoma, jis man duodavo saldinių. Aš jau

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

stengdavausi, jis man tų saldinių duodavo daugiau, bet jis sakydavo, kad mano labai lengva ranka, jam biznis eina. Ar jam ėjo tas biznis, aš nežinau, o tam pačiam name gyveno operetės solistas Andrejevas. Tai Andrejevas, jei aš eidavau nosį nuleidus, neturėdama penkių centų, tai Andrejevas šaukdavo: “Verka, Verka, atei, aš tau duosiu penkis centus, tu nueik pas tą žydėlį, kad jam gerai sektųsi”. Tai va tokie prisiminimai. Tai tie, kurie aplink mus gyveno, nežinau, gal čia ir nereikia kalbėti, per vienas Kalėdas mama nežinojo ką mums nupirkt. Nuėjo į turgų ir nupirko mažiuką ožiuką. Kai pamatė šeimininkė, o reikėdavo kiekvieną savaitę plauti laiptines, nuomininkai patys plaudavo, tai kai pamatė tą ožį, mažiuką ožiuką, kurį slėpė, pakėlė skandalą. Atėjo sūnus iš universiteto, sakė, ai, ko tu prisikabinai prie jų. Tu pamatysi, kaip jie patys atsidžiaugs. Taip ir buvo. Tas ožys paaugo iki pavasario ir pridarė tiek nemalonumų. Norėjo gert, atėjo į virtuvę, kur stovėjo virdulys, įkišo galvą atsigert. Ir aišku, ragiukai jau tokie buvo, tai jis negalėjo iš to virdulio ištraukti galvos. Tuo metu grįžo tas studentas juristas. Iškrakmolyti baltiniai, rankogaliai, ir sako, na tu pagalvok, ką man dabar daryt? Aš gi sakiau, kad taip bus. Jis už to ožiuko, pasisamdė vežiką ir nuvažiavo prie Muravos pas kalvį, tas supjaustė tą virdulį, ir grįžo pas motiną su tuo virduliu. Mama sako, duok, aš tau marškinius išplausiu, iškrakmolysiu, kad tavo mama nematyty, nes čia bus toks skandalas. O jis sakė taip: aš tau atvedžiau, kaimyne, ožį, bet kad jisai dingty momentaliai. Ir, aišku, mes jį turėjome išnešti pas tokią moteriškę, kuri laikė ožkas ir pardavinėjo tą pieną. Padovanojom tą ožiuką. Tai va, koks kitas inteligentas paimty tą ožiuką su tuo purvinu, suodinu virduliu ir vežty prie Muravos. Dar sumokėjo už vežiką.

Aš nenoriu čia girti, bet man padarė labai gerą įspūdį. Jurmala išsigelbėjo, kiti visi ten

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

žuvo. Tas namas buvo nacionalizuotas. Paskui ji grįžo, tas namas jai buvo perduotas, paskui ji tą namą pardavė, išvažiavo į Izraelį ir ten išprotėjo. Man pasakojo pažystami iš Kauno, kurie buvo atvažiavę manęs aplankyti. Tai, sakė, kad ji niekaip, negalėjo... kaitą vaiką nuo jos plėšė, metukų sūnelis buvo, ir nebeišlaikė.

Saulius Beržinis: Kai buvo vaikų akcija?

Vera Silkinaitė: Taip.

Saulius Veržinis: Kokia pavardė buvo tų žmonių?

Vera Silkinaitė: Vitkinai. Nisonas, Aronas buvo inžinierius, Ira, Arono duktė, baigusi Kaune chemijos fakultetą. Vitkinaitė, užmiršau, kaip jos vardas.

Saulius Beržinis: Ponia Vera, grįžkime į tą karo metą, ir ašnorėčiau Jūsų paklaust. Kelios dienos prieš karą – ar buvo kažkokia nuojauta, ar Jums atrodė, kad kažkas įvyks?

Vera Silkinaitė: Namuose šnibždėjo, bet gatvėse buvo ramu, niekas negalvojo. Ir kai vokiečiai ketvirtą valandą pradėjo bombarduoti aerodromą, atėjo tokia moteriškė iš Aleksoto, kuri nešiodavo pieną, ir pasakė, kad vokiečiai subombardavo aerodromą. Į popietę ar kitą dieną ant kino teatro nukrito parašutas. Jį mėgino nutraukti milicininkai. Po to miestas pradėjo tuštėti, važiavo ir važiavo sunkvežimiai. Niekas oficialiai nepasakė, kad karas prasidėjo. Gal kur nors kitur ir sakė, bet mūsų rajone niekas nesakė. Sėdėjom, laukėm, kada tie vokiečiai ateis. Aš vaikščiojau į turgų ir visur. Visur buvo baisi sumaištis. Tarp kitko, žydų parduotuvių buvo visi langai išdaužyti. Buvo mūsų pažystami vietiniai vokiečiai, kurie šnibždėjo, kad taip bus, bet kad būs oficialiai pasakyta, tai ne. Dar mes stebėjomės, kad žydai laksto. Tvarkos nebuvo. Kažkas klaikaus. Kiek pakliuvo į

nelaisvę, jie apie tai visiškai nenori kalbėti. Tuos iš nelaisvės išėjusius dar siuntė į koncentracijos stovyklas. Na, klausykit, trūksta žodžių. Lyg jis pats norėjo.

Saulius Beržinis: Sakot, jūsų namuose šnibždėjosi. Vadinasi buvo kažkokios kalbos?

Vera Silkinaitė: Buvo kalbos, kad čia visko gali būti, nes juokėsi iš filmo, Kuriame Molotovas su visu ešelonu bulvių važiavo į Vokietiją. Čia tokie draugystės ryšiai su vokietija. Lygiai po savaitės, kai pamatėm tą kiną, prasidėjo karas. Aš, grįžusi iš kino, papasakojau broliui, jis sako aš irgi mačiau. Įsivaizduojat, ir tos bulvės nepadėjo. Kaip davė patyliukais... O nebuvo tvarkos. Kai pradeda pasakot. Šitiek žmonių pražudyta. Reikėjo sugebėti neturėti jokios nuovokos. O kai gavo į kailį, taitada atsipeikėjo.

Saulius Beržinis: Ponia Vera, o dabar, kai Jūs žinot visus žiaurumus, kurie buvo padaryti žydams, atsisukant į pirmąsias okupacijos dienas – birželio 22, 23, 24, kokie Kaune buvo pirmi ženklai, kad žydus pradės persekiot?

Vera Silkinaitė: To nebuvo tuoj pat. Bijau pasakyti, tai buvo gal už mėnesio, kada išėjo įsakymas. Kad juos čiupinėjo ir kuteno, tas tai taip. Bet kad juos paimtų varyti į šitą, tai aš bijau pasakyt, gal trys savaitės praėjo, kada ant stulpų kabojo pranešimai, kad žydus reikia surinkti į getą.

Saulius Beržinis: O tie šaudymai VII forte, kur jūsų tas kaimynas...

Vera Silkinaitė: Ten niekas nešaudė tuo laiku, tas buvo apsišaukėlis. Jis nieko nepadarė. O darie tie, kurie tam garaže lupu. Jų irgi niekas nesuorganizavo. Jiems niekas neįsakė, jie patys susirinko. Tai nebuvo vokiečių duotas įsakymas. Jie šeimininkavo patys. Tai taip pat ir Šerelis, kuris paėmė mūsų šeimininką it vedėsi į tą VII fortą. Vokiečiai sakė:

dar įsakymo nėra, kur tu juos varai. Ir jie sugrižo atgal, bet ta žmona susitvarkė per tą laiką, t.y. viską išnešė ir pavogė.

Saulius Beržinis: O tas Šerelis ginkluotas buvo?

Vera Silkinaitė: Jis turėjo šautuvą, nes jis buvo Lietuvos savanoris, girtuoklis ir vagišius. Nieko negalima buvo pasidėti. Kartą išnešiau varinį puodą, pastačiau koridoriuje, kad jis atvėstų. Nespėjau apsisukt, žiūriu, jau mano puodo nėra. Mama parėjo, aš sakau, Šerelis tą puodą išnešė. Mama sako – varinį puodą išnešė...Kur aš uogas virsiu? Nuėjo, aišku, jis dar nespėjo to puodo sutvarkyti. Būtų išnešęs į turgų, pardavęs, ir nueitų gert. Tai ir iš žydų reikėjo. Paskui jie paėmė drabužius ir baldus, ir viską, kas liko. Kai vokiečiai traukėsi, jie pabėgo į Žaslius.

Prisiminimai palaidi, nekonkretūs...Tarp žydų buvo ir ubagų. Buvo tokia žydų ligoninė.

Visi norėjo į tą žydų ligoninę Senamiestyje. Buvo pigiau.

End of File One

Beginning File Two

Saulius Beržinis: Pereikim prie pirmųjų karo dienų. Sakėt, kad buvo daužomi langai žydų parduotuvėse. Tai buvo, kai buvo praėję pirmieji vokiečių daliniai?

Vera Silkinaitė: Ne, jie dar buvo neįėję į Kauną. Pirmiausia pravažiavo motociklininkai, o po to tik pėstieji. Mūsų namas buvo Savanorių prospekte, langai į gatvę, mums buvo viskas matyt kaip ant delno. Kai tie motociklistai pravažiavo, prasidėjo visos riaušės.

Saulius Beržinis: Kur buvo tie išdaužyti žydų langai, kuriuos jūs matėte?

Vera Silkinaitė: Aš pati nemačiau, bet sakė, kad vyksta pogromai žydų parduotuvėse mieste. Aš gyvenau Žaliakalnyje, o visos didžiosios žydų parduotuvės buvo Laisvės

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

alėjoje, o senamiestyje buvo antrarūšės parduotuvės. Kai motociklai pravažiavo, pagalvojau, kad man įdomu pasižiūrėti, kas darosi mieste, ir man dar reikia į kapines nuvažiuot palaistyti gėles. Ir aš ėjau tada... Priėjau prie kelto, aišku, keltas jau nebedirbo. Tada aš pasukau Žemaičių gatve žemyn, tada Donelaičio ir pasukau į Vytauto prospektą. Ir pamačiau, kad ten žmonės bėga. Ir pagalvojau, kas gi ten atsitiko, kad tekini, bet atbėga ir tuoj pasitraukia, o kai kurie stovėjo ilgiau. Tie, kuriuos aš radau, jie pasiliko, kai aš išėjau, ir šaukė gerai, duok žydams. Ir sakau, iš karto, kai aš atėjau, aš pagalvojau, kad jie visi girti. Bet jie nebuvo girti. Jie lupė tuo vargšus, kurie buvo apsvaigę, nes muštynės buvo žymiai ankščiau prasidėjusios iki aš atėjau. Jau ten buvo damuštų. Ar jie buvo dar gyvi ar ne, šito negaliu pasakyti, bet jie nekrutėjo, ant jų pylė vandenį. O kitus jie lupė ir daužė be jokios priežasties, absoliučiai be nieko. Kad jie būtų ten kažką darę. Ten garažas buvo, sakyčiau, kad jie būtų mašinas varę. Jokių mašinų ten nebuvo, vienintelės tos muštynės. Ir skerdynės, tikra to žodžio prasme galima sakyti skerdynės. Aš ten ilgai nestovėjau. Vienas man stovi akyse, ant jo pylė vandenį, jis neatsigavo, kitas pradėjo krutėti, kuris gretimai buvo, jam kakta praskelta šitoj vietoj, kiti dar šlitinėjo ir juos daužė pagaliais. Ir pagaliai buvo, ir šautuvų buožės, ir guminės žarnos. Tai buvo pagrindiniai ginklai. Aš ten ilgai neužsistovėjau, nes man pasidarė baisu, ir aš nubėgau į tas kapines. Sutikau kapų sargą, ir sakė, ko tu čia atėjai dabar. Ar tu nematai, kas darosi? Bet vis tiek aš pasiėmiau vandenį, palaisčiau gėles ir išėjau. Bet aš ėjau ne prospektu, o išėjau į Trakų gatvę ir kėliausi laiptais į viršų prie radijo bokšto. Jį vokiečiai susprogdino, kai traukėsi.

Saulius Beržinis: Tai specialiai, kad neitumėt pro garažą?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Vera Silkinaitė: Kad neičiau pro garažą. Ten tokios atkampios gatvės. Tas sargas man sakė, tu eik; ar lauki, kol ir tave paims.

Saulius Beržinis: Kodėl Jus turi paimt?

Vera Silkinaitė: Užtat, kad išlindo visos padugnės. Buvo tokie, kurie norėjo užsitarnaut.

Kurie norėjo parodyti save. Aš taip ir nuėjau, ir sutikau Unę Bbickaite, ta už galvos griebėsi, sakė, ką tu sau galvoji, ko tu čia šlitinėji.

Saulius Beržinis: Ponia Vera, kaip Jūs galvojat, kiek laiko Jūs šitą žudymą garaže žiūrėjot?

Vera Silkinaitė: Kiek tai galėjo užtrukt, aš nežinau. Gal pilnų penkių minučių ir nebuvo.

Aš bijau jums pasakyt, nes kol aš supratau, kas čia darosi. Aš iš karto dar nesupratau.

Pagalvojau, ko čia vieni šaukia, kiti bėga. O po to, kai aš pamačiau tuo sudaužytus ir vieną nejudantį su praskeltu veidu, dar kruta, o ant jo dar pila vandenį, ir ant šito pylė, kuris nejudėjo, matyt galvojo, kad jis dar atsigaus, ar jis atsigavo, ar ne, nežinau. O kitus lupo per nugarą, per pečius, per galvą, daužė kuo tiktai įmanydami. Taip kad aš ilgai tos scenos nežiūrėjau, nes tai buvo vaizdas, kur aš nesuprantu, kaip reikia stovėt ir žiūrėt.

Saulius Beržinis: Tie žmonės, kuriuos mušė, jie dar stovėjo ant savo kojų?

Vera Silkinaitė: Nevisi. Aš sakau, kad jau kiti gulėjo. Vienas gulėjo, kitas stovėjo krauju apsipylęs. Jam stuktelėjo, ir iš jo nosies pylėsi, kaip iš fontano. Ar jam galvą sumušė, ar jam dar ką padarė, kad jam iš nosies taip sruvo tas kraujas. Sunku pasakyt. Bet ten lupo ir kitus.

Saulius Beržinis: Jei Jūs galėtumėte tą vaizdą atstatyti, kiek žmonių jau gulėjo ir kiek dar stovėjo?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Vera Silkinaitė: Aš sakiau, gulėjo tas, kuris nejudėjo, kitas gulėjo ir krutėjo, kuriam buvo praskelta, trečias primanęs nugriuvo. O tą ketvirtą, kai pamačiau, kad jam iš nosies varva kraujas, aš tada apsisukau ir išėjau.

Saulius Beržinis: Tai ten iš viso buvo kokie keturi žmonės.

Vera Silkinaitė: Ne, daugiau. Aš nesuskaičiavau. Bet tie trys pakliuvo į mano akiratį.

Plotas to garažo kiemo buvo nemažas.

Saulius Beržinis: Ar buvo ten žmonės, kurie turėjo būti aukos ir laukė savo eilės?

Vera Silkinaitė: Ne, šito aš nemačiau. Gal ten giliau ir buvo kas nors. Žinot, kas ten tam pačiam garaže buvo, aš nežinau. Viskas darėsi ne pačiam garaže, o garažo aikštelėj, ką mes matėm. O kas buvo garažo viduj, man atrodo, kas ten pasakytų, kas ten darėsi ir iš kur jie ten ėmėsi.

Saulius Beržinis: Ar temušami žmonės ką nors kalbėjo, ar jie šaukė ką nors?

Vera Silkinaitė: Vienas tas, kuris gulėjo su praskeltu veidu, tai jis šaukė, rėkė gelbėkit.

Tai jis vienintelis. O kiti tik dangstėsi su rankom.

Saulius Beržinis: O kiek buvo tų, kurie mušė?

Vera Silkinaitė: O jų gal šeši ar septyni. Tokie su čiabatais, su tokiom kariškom kelnėm, marškiniai tokie, kaip kariškių, kiti buvo lyg ir su kostiumu. Apsirengę jie buvo prastai.

Visi civiliai. O iš tų kelnių... Gal tuos kitelius nuėmė, nes jie buvo tik su marškiniais.

Saulius Beržinis: Ir kiek jų galėjo būti šitų žudikų?

Vera Silkinaitė: Na, tų žudikų, aš nežinau, kokie aštuoni ar devyni. Nežinau, kas ten

toliau, šito negaliu pasakyti, kas ten darėsi pačiam garaže. Viskas tas buvo lauke. Sakau,

žmonės pasižiūrėjo, ir kai kurie tuoj pat apsisukę bėgo, bet buvo ir tokie, kurie sakė gerai, duok žydams.

Saulius Beržinis: O ten vaikų buvo minios tarpe?

Vera Silkinaitė: Minios tarpe buvo. Buvo. Dar vieną pasisodino ant pečių, kad geriau matytų. Šitą gerai prisimenu, ir pagalvojau, kokias scenas parodė.

Saulius Beržinis: Gerai, minia šaukė duok žydams, o tie, kurie mušė, ar jie kalbėjo ką nors tarpusavyje?

Vera Silkinaitė: Jie keikėsi. Keikė šituos, kuriuos mušė. Jie keikėsi. Žydpalaikiais vadino, visaip vardijo. Išgamos, iškaršos ir kas tik nori. Žinot, negaliu, tvirtinti; jie patys, ar jie buvo taip įsisiautėję, ar jie buvo truputį išgėrę. Šito aš negaliu pasakyti, kaip ten buvo. Bet siautėjimas buvo klaikus. Ar jie buvo į tokį isterijos priepuolį įję, kad jie šitaip žiauriai elgėsi. Aš nežinau, kame čia reikalas. Ten didelės minios nebuvo bent jau kai aš buvau. Gal paskui ir prisirinko. Žmonės atsitraukdavo ir greit bėgdavo šalin. Ten tik kai kurie entuziastai, kurie stovėjo, ir jiems buvo labai įdomu žiūrėti į tas skerdynes.

Saulius Beržinis: O tie entuziastai ką, jie juokdavosi?

Vera Silkinaitė: Juokėsi ir šaukė duok žydams, duok žydams.

Saulius Beržinis: Jums buvo labai netikėta, kai Jūs tą dalyką pamatėt?

Vera Silkinaitė: Aš nesitikėjau, aš pagalvojau, ko ten lekia. Ir kai aš prilėkiau pati, ir dar skubėjau, galėjau neskubėti, bet kai pamačiau, kad visi taip greit bėga, galvoju, kas ten galėjo atsitikti. Ir paskubinau žingsnį ir kada aš atėjau pamačiau bendrą vaizdą. Plotas tai nemažas. Apsižiūrėjau, kas ten vyksta, tai aš iš karto dar nesupratau, koks čia reikalas.

Saulius Beržinis: Kaip vandenį pylė ant jų?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Vera Silkinaitė: Su šlanga. Garaže mašinas kai plaudavo, tai, matyt, buvo ten tų šlangų. Vienos buvo įjungtos, ir iš jų pylėsi vanduo, o kitos neįjungtos gulėjo. Jis su ta pačia štanga mušė per pečius, o paskui su ta pačia štanga gaivino. Ne jisai vienas, ir kiti tuo užsiiminėjo.

Saulius Beržinis: Tą momentą ką Jūs pagalvojot, kas yra tie žmonės, kas juos muša ir kodėl juos muša? Kaip Jūs įvertinote tą situaciją?

Vera Silkinaitė: Jūs žinot, aš tada supratau, kad tai yra žydai. Tai man buvo truputį aišku. Kodėl man buvo aišku? Kadangi mes turėjom tokius du karininkus, vietinius vokiečius, ir jie repatrijavo į Vokietiją. Ir prieš išvažiuodami jie atėjo su mumis atsisveikinti. Ir sakė, žinot ką, Natalija, mes važiuojam, vežam vaiką nelabai sveiką ir vežam močiutę. Man atrodo, kad jų likimas bus toks pats, kaip ir žydų. Nors žydų dar nebuvo, o čia šitie žodžiai. Ir taip ir buvo. Kai jie išvažiavo, paskui parašė tokį diplomatišką laišką, kad, kadangi vaikas sirgo, tai ant sienos jam suleido vaistus, ir ta baba, kad jiems tokių senių ir ligotų vaikų nereikia. Vokiečių kraujas turi būti grynas.

Saulius Beržinis: O čia buvo tikri vokiečiai tie karininkai?

Vera Silkinaitė: Taip. Jie buvo Lietuvos kariuomenės karininkai. Vienas buvo majoras intendantas, kuris nustatinėjo sienas su Lenkija. Tuo metu demarkacinė linija buvo visiškai kitokia. O kitas buvo artileristas, atrodo, Šiauliuose tas pulkas stovėjo. Jie du broliai buvo. Paskiau vienas buvo atvažiavęs okupacijos metais, kadangi tas, kuris dirbo intendantūroje, jis buvo vertėjas. Ir tada mama iš paskutiniųjų padarė pietus, o jisai sakė, galit būt patenkinti, mes jau karą pralaimėjom. Dabar tik neaišku, koks bus mūsų pasitraukimas.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Saulius Beržinis: Kokios jų pavardės buvo?

Vera Silkinaitė: Lagenbušai.

Saulius Beržinis: Tai jie broliai buvo?

Vera Silkinaitė: Broliai. Motina jau buvo pasimirusi prieš tai.

Saulius Beržinis: Koks tolimesnis jų likimas Jūs žinot?

Vera Silkinaitė: Jie liko gyvi. Tas intendantas buvo vokiečių nelaisvėj, o tas Kerneris traukėsi kartu su vokiečių armija, nepakliuvo į nelaisvę. Vienas gyveno Vakarų

Vokietijoje, kitas Rytų Vokietijoje. Mano laiškai buvo likviduoti, ir aš negalėjau su jais susirašinėti. Man atsiuntė laišką, mano mama jau buvo mirusi, aš atsakiau, dar vieną

laišką gavau, ir buvo atia. Tai vienas pažystamas man sakė: ko tu suki galvą, tu dar džiaukis, kad tu neiškeliatum kur nors. Džiaukis, kad jie nutraukė tavo susirašinėjimą.

Tai va, iš jų buvo maždaug aišku, kad ką tai reiškia Hitleris.

Saulius Beržinis: O tom pirmom karo dienom Jūs pagalvodavot, kad kam kam, o žydam Lietuvoj bus blogai?

Vera Silkinaitė: Tai buvo aišku. Aišku buvo, kad bus blogai. Kas išvažiuodavo, parveždavo žinių. Tie karininkai, kaip sakiau, kartais čia užeidavo prieš išvažiuojant, ir visa kita, kad čia bus labai rieta, kad čia daug kas nukentės nuo šito. Na, ir žydam ypatingai.

Saulius Beržinis: Šitos garažo žudynės, kokią dieną įvyko viskas?

Vera Silkinaitė: Čia įvyko... man atrodo, nors visi ginčijasi su manim, man atrodo, kad tai buvo antra diena, nes tai buvo tą pačią dieną, kai užkibo šitas parašutininkas ant kino

teatro „Pasaka“. Man toks įspūdis, kad čia nebuvo vokiečių suorganizuotas tas garažas.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Žinot, aš bijau tiksliai pasakyti, bet man toks įspūdis, kad tai buvo tą pačią dieną, kai vokiečiai paleido iš lėktuvo tą parašiotą, kuris degantis nukrito ant tos „Pasakos“.

Saulius Beržinis: Karas prasidėjo sekmadienį, antra diena pirmadienis. Taip?

Vera Silkinaitė: Taip. Man atrodo, kad tai turėjo būti pirmadienis, nes man rišasi su tuo...

Jau tvarkos nebuvo. Milicininkai nuėmė tą parašiotą nuo to kino, bet paskui visi dingo, nieko nė kvapo. O ta šešta nuovada buvo prieš mus kitoj pusėj savanorių prospekto. Ten jau buvo tylu, nė gyvos dvasios nebuvo. Viską paliko, ir visi movė kaip tik galėdami.

Saulius Beržinis: Tos kelios minutės, kai Jūs matėt tą mušimą, apie kelintą valandą tai buvo dienos?

Vera Silkinaitė: Čia, tur būt, buvo kokią pusę dešimtos. Šitą laiką aš gerai prisimenu. Aš išėjau iš namų, dar laiką sugaišau, nuėjau prie kelto, bet keltas neveikė, tada aš jauėjau Žemaičių gatve žemyn.

Saulius Beržinis: O Jūs išėjot maždaug devintą iš namų?

Vera Silkinaitė: Taip.

Saulius Beržinis: Stovinčių žmonių, tų žioplių, kiek jų buvo?

Vera Silkinaitė: Jūs žinot, gal dešimt, gal penkiolika. Tiksliai negaliu pasakyti, bet tai nebuvo masė. Ir kadangi tvora buvo tokia ištįsusi, tai jie buvo skystai išsimėtę. Ten prieidavo, tai čia faktas, bet greitai ir dingdavo nuo tos tvoros.

Saulius Beržinis: O tie žmonės, kuriuos Jūs matėte, kodėl jie bėgo?

Vera Silkinaitė: Kad visi galvojo, kaip ir aš galvojau, kas ten darosi? Visi lėkė iš visų kampų. Ir nuo stoties kurieėjo irėjo, pavyzdžiui, kaip ašėjau. Ir vyrai bėgo, ir moterys

bėgo. Ant kampo tas pastatas gimnazijos stovėjo... Ne gimnazijos, profsajungų rūmai, tai

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

už to kampo nematyt, kas ten gilumoj darosi. Tai užtat visi ir lėkė. Ir iš anos pusės – namai, nebuvo tos gilumos matyt. O kiti dar stovėjo prie kapinių kitoj pusėj gatvės ir neatėjo į šitą pusę. Visokių buvo. Gal ten paskui daugiau prisirinko, nes laikas buvo toks neaiškus, kas dirba, kas nedirba, mes nieko nežinojom. Mes gi nieko nežinojom, kaip čia yra.

Saulius Beržinis: O po to ar Jūs matėt, kad žydus užpultų gatvėje, muštų, varytų?

Vera Silkinaitė: Aš mačiau, kaip juos vesdavo į darbą, ir, jei kas nors numesdavo duonos gabaliuką, arba kokių cigarečių, ar dar kažko, ir tas pasilenkdavo paimti, tai su buože gaudavo. Aš jau sakiau, jei seniai vesdavo, tai ne, jie nuduodavo, kad jie nieko nemato, bet jei vesdavo jaunimas, tai, brolyt tu mano, šokdavo ir ant to, kuris numetė jam, ir tada kliūdavo tam, kuris pakėlė.

Saulius Beržinis: Kur Jūs matydavot tokias scenas?

Vera Silkinaitė: Šitą aš matydavau Savanorių prospekte, kai juos varydavo į darbą, šitą aš matydavau ir mieste. Jie visur dirbo. Ir gatves šlavė, ir statybose dirbo, ir kareivines valė Šančiuose, visur juos vedžiojo. Taigi, gatvėse visada galima buvo juos susitikt. Kur aš susitikau šitą šeimnininką? Gatvėj. Aš ėjau Savanorių prospektu iš apačios į viršų ir girdžiu lyg kažkas mane šaukia, bet taip negarsiai. Ir aš pasisukau į tą minią žmonių, ir žiūriu – mūsų šeimnininkas. O juos varė tada į „Ragutį“, alaus daryklą Savanorių prospekte. Ką jie ten darė viduj, aš nežinau. Ir kitą dieną aš vėl tuo pačiu laiku nuėjau, ir mama man įdėjo duonos. Tiesa, druskos prašė, įdėjo ir visa kita. Ir aš apsidairiau. Bet kad nereikia lyst, kai būna šitie jauni, tai aš jau žinojau iš kitų, kurie irgi kai ką numesdavo

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

jiems. O paskui jis dingio ir dingio, taip ir neaišku kaip. Na, aišku, jį, turbūt, sušaudė ar ką. Kur nors damušė.

Saulius Beržinis: Tai čia buvo, kai jau getas buvo susidaręs. O iki geto? Getas susidarė vidury rugpjūčio, o iki geto, visą tą liepos mėnesį ir pusę rugpjūčio žydai gyveno Kaune?

Vera Silkinaitė: Jie tada sėdėjo kaip pelės po šluota. Viską žmonės nupirkdavo jiems, ir vienas kitas tik išeidavo.

Saulius Beržinis: Tai jūs ką nors pirkdavot, nešdavot jiems?

Vera Silkinaitė: Nešdavo mama. Nešdavo mama ne šeiminkams, šeiminkai pas mus pašonėj buvo, bet nešdavo šitam... a Jėzus Marija, gydytojas... Dieve, neatsimenu pavardės. Žinau namą, dar pasižiūrėjau į tą namą neseniai būdama Kaune. Kažin, ar kas nors atsiliepė į tą namą ar ne?

Saulius Beržinis: Ką nešdavot jiems?

Vera Silkinaitė: Ką nešdavom? Kruopas, duoną. O viską reikėjo pirkti, o už pinigą jau nebuvo įmanoma nupirkt. Iš pradžių dar porą dienų tie rubliai ėjo, o paskui tie rubliai prapuolė. O markės išvis jokios vertės neturėjo. O paskui, kai kortelės atsirado, jau buvo šiočia tokia tvarka.

Saulius Beržinis: O kodėl jiems viską reikėjo atnešt į namus?

Vera Silkinaitė: Kol dar nebuvo gete? Kadangi jie bijojo išeit į gatvę tada. Aš nenoriu pasakyti, kad mes vieni nešdavom. Apačioj irgi gyveno kaimynai. Nevisi, išskyrus šitą, kuris vedė juos sušaudyti. Viską pasiėmė, ir nieks nedrįso sakyti, kad jie atiduotų. Ir kaimynai nešdavo, ne tik mes vieni globojom. Pagaliau, nebuvo taip labai iš ko globot, nes jau duonos nusipirkt negalima buvo. Dar iš pradžių nieko nieko, o paskiau...

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Saulius Beržinis: Bet jei jie bijodavo išeit iš namų, vadinasi, buvo kažkoks pavojus?

Vera Silkinaitė: Na, taip, priluptų. Čia nereikėjo nė vokiečių. Tarp kitko, vokiečiai šaukdavo ant jų, kad jie užteršia orą, ir pagaliau atsirado tokių veikėjų ir iš lietuvių, kuriems irgi atrodė, kad jie teršia orą. Dar visi šaukdavo, kodėl taip ilgai jų dar nesutvarko.

Saulius Beržinis: Ką reiškia nesutvarko?

Vera Silkinaitė: Ta prasme, kad jie dar nepaimti į getą.

Saulius Beržinis: Kur Jūs girdėjot taip šaukiant?

Vera Silkinaitė: Ten, savo rajone. Savanorių prospekte. Vieną kartą išėjo toks iš Aukštaičių gatvės į Zanavykų gatvę į turgų kažką nusipirkt, tai užsipoilė jį gatvėj ir prilupo. Ar pinigų atėmė ar neatėmė, šito aš nežinau, tik žinau, kad sakė, aš pati nemačiau, kad einant į turgų jį prilupo. Vienu žodžiu, jis nieko nenusipirko.

Saulius Beržinis: O paskui, kai juos suvarė į getą, tai visų žydų turtas pasiliko. Kas buvo su jų nuosavybe?

Vera Silkinaitė: Vienas dalykas, kur buvo geri butai ir kur buvo geri daiktai, tai pasiėmė vokiečiai. Čia gi buvo pasipelnymas. Ko jie tokie mandri buvo, ko jie suvarė tuos žydus į getą ir ko jie žudė? Kadangi šitiek turtų prisigrobė iš jų. O čia buvo lygiai tas pats. Viską grobė, viską vežė, butus užėmė, pasisavino, staigiai į Vokietiją pradėjo siųsti kai ką, kas vertinga buvo, na, ir plus mes, krikščionys, padėjom damušti tai, kas liko nuo vokiečių. Mes dar padėjom. Gi šaukė rėkė „Dieve mano“. Atrodė, kad tas žmogus yra toks šventas ir toks doras, kad jam painiojasi kažkokie parazitai po kojomis. Kai traukėsi vokiečiai, ta

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

pati maniera. Tada žydai negalėjo plėšt, tada plėšėme mes. Taip jau yra gyvenime.

Švarinom ir butus, ir visa ką, bet jie buvo gudrūs, kas buvo vertinga, seniai išgabeno.

Saulius Beržinis: Ar Jūs prisimenate kokius nors žmones, kurie būtų pasiėmę žydų turtą?

Vera Silkinaitė: Žaliakalny buvo kiek tiktai norit. Jie dar buvo įsitaisę, kad jie eidavo pas žydus į getą. Ar jie su vokiečiais turėjo ryšiu, čia gi kiekvienam reikėjo duot. Bet kai kurie galėjo įeiti į administraciją ir nunešti produktų. Kaip ten atsiskaitinėjo su jais, aš nežinau, bet faktas, kad tokie įvykiai vyko. Reiškia, kažkam, kurie ten saugojo juos ar ką ten darė, bet buvo tokie monai.

Saulius Beržinis: Reiškia, nežydai įeidavo į getą, įnešdavo produktus. Ar Jūs pažinojote tokių žmonių, kurie įeidavo į getą?

Vera Silkinaitė: Buvo tokia moteriškė iš Žaliakalnio, ji gyveno Širvintų gatvėj. Ji gerai kalbėjo vokiškai ir ji, tarp kitko, gerokai praturtėjo. Pakui ji irgi pasitraukė su vokiečiais kartu. Ji pinigų neturėjo, jie viską mokėjo brangenybėmis, brangenybes išsivežė.

Saulius Beržinis: Kokia tos moters pavardė?

Vera Silkinaitė: Nežinau aš jos pavardės.

Saulius Beržinis: O Jūs ją pažinojote?

Vera Silkinaitė: Aš ją matydavau. Tarp kitko, pas ją ir vokiečiai užeidavo. Ji toliau nuo mūsų gyveno. Tarp kitko, visas mūsų kiemas žinojo. Nedidelis mūsų kiemas buvo, bet mūsų kaimynai žinojo, kad ji šitaip daro.

Saulius Beržinis: Kas buvo su Vitkino butu?

Vera Silkinaitė: Su Vitkino butu buvo taip. Kaip sakiau, Šerelis ten gerokai

pašeimininkavo, pasiėmė tą, kas buvo gera, vertinga ir ką galima buvo išnešt, paskiau, kai

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

žydus ėmė imti į getą, tai visus iš Vilijampolės atkraustydavo į jų butus. Tai va, kas liko tam bute, kokie ten baldai ir visa kita, tai paėmė šitie žmonės, kurie atidavė savo butą Vilijampolėje toj zonoj, kur buvo organizuotas getas; šitie nuėjo ten, o tie atėjo čia. Taip su visais darė.

Saulius Beržinis: Kas buvo tie žmonės, kurie atėjo iš Vilijampolės?

Vera Silkinaitė: Klaikūs buvo. Jei aš iki tol nebuvo mačius tarakonų, tai aš pamačiau, kas yra tarakonai ir prūsokai. Susipažinau, turėjau garbės susipažinti. Labai klaikūs žmonės, irgi nieko palikt negalima buvo. Šunį įsigijom, tai tą šunį pavogė, nunešė į turgų ir pardavė. Žodžiu, skalbinių neišnešk, nieko nepalik. Tai va, dauguma tokių ir buvo. Neveltui sakydavo - nieko neišnešk; Brazilka, Slobodka, Amerikanka prie stoties i Šancovska pani. Tai čia buvo kontinentas. Užtat Adamkus taip giriiasi, kad jis gimė ant parketo ir prestižiniam rajone. Kai aš šitą išgirdau, man pasidarė... Na, tikrai, tai buvo prestižinis rajonas, ten Balys Sruoga gyveno, ten Krėvė-Mickevičius gyveno, vienu žodžiu, elitas, ir tie pastatai visai kitokie. Bet kad jo dvaras su parketu buvo, tai aš labai abejoju, kadangi tualetas buvo už kilometro, nes ten nebuvo nei vandentiekio, nei kanalizacijos. Atsiprašau, galbūt aš piktai šneku. Jūs žinot, kada taip pasako, kad gimęs ant parketo... Kai rusų kareiviai smirdėjo prakaitu, aš pagalvojau, kada mano brolis tarnavo kariuomenėje, Lietuvos kariuomenė neturėjo vasarinės uniformos, vasarinė uniforma buvo jų darbinė. O kada juos išleisdavo į miestą, jie užsidėdavo paradinę. O ji visa vilnonė, ji gera, stipri, graži, bet kai jis su tais čiabatais pareidavo namo, tai mama sakydavo - oj, palik tu ten, aš neturiu kuo kvėpuoti. Tai čia mūsų kariuomenė, nežiūrint,

kad jie buvo švarūs ir neblogai juos maitino. Ko nereikia šmeižti, tai nereikia. Taigi, iš

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

kareivių to prakaito visada užtenka... Kadangi jis buvo pagrindinis mūsų maitintojas, mes gaudavom šimtą litų. Ir kiekvieną mėnesį, eidama iš gimnazijos... Faktas lieka faktas. O su tais butais tai mainai. Daug kam pasisekė, kad jie gavo gerus butus iš to laužo, iš tos baisios smardalynės, iš tų žulikių ir girtuoklių komandos.

End of File Two

Beginning File Three

Saulius Beržinis: Na, o tas Šerelis skaitėsi, kad sukilėlis buvo?

Vera Silkinaitė: Jisai buvo Nepriklausomybės savanoris.

Saulius Beržinis: Jis šautuvą turėjo visą laiką?

Vera Silkinaitė: Na taip.

Saulius Beržinis: Šauliai buvo. Na, o tarybų valdžios metais reikėjo šautuvą atiduot, jis jį paslėpė? Sakykit, kas dar dar iš tos žydų bėdos praturtėjo, kas turėjo naudos?

Vera Silkinaitė: O, labai daug kas turėjo naudos. Labai daug kas. Ypatingai tie, kurie butais keitėsi. Gavo gerus butus ir gerus baldus, jei dar nespėjo jų apvogti. Kai jie išsikėlė į getą, tai kliuvo kai kas ir iš tų brangenybių. Žydai iš pradžių buvo pasimetę nežmoniškai. Mano gimnazijoje mokėsi du žydėliai. Aš jų pavardės nežinojau, kadangi tai ne mano klasė buvo, ir jie ten trumpai buvo. Ir aš einu stovėti į eilę pieno išrūgų, ir jie eina atgal. Aš jų klausiu, kur jūs einat, kai reikia eiti į priekį, o ne atgal. Tai jie sako – mes jau atsiduodam Dievo valiai. Jie pavargo, jie išsigando, jie pasimetė ir jie nežinojo, ką daryt. Jie buvo jauni vyrukai. Aš asmeniškai jų nežinojau, tik iš matymo, jie buvo iš mano gimnazijos, tai aš jų klausiu, tai kur jūs dabar einat, kodėl jūs einat atgal, kai visi eina į Muravos pusę, dar kas nors pavėžės. Dar atsirasdavo, kas paveža. O jie ne.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Saulius Beržinis: Tai kokią čia dieną buvo?

Vera Silkinaitė: Čia buvo antrą dieną. Dar nebuvo pravažiavę šitie motociklininkai.

Pirmas vizitas buvo tai tie motocikliinkai.

Saulius Beržinis: O garažas buvo jau po motociklininkų?

Vera Silkinaitė: Garažas buvo prieš motociklininkus, kadangi aš buvau iš ryto garaže, o šitie motociklininkai pravažiuo, turbūt, apie kokią trečią valandą.

Saulius Beržinis: Tą pačią dieną?

Vera Silkinaitė: Taip. O paskiau dingo ir dingo. Ir nesimatė vokiečių. Kaip jie grįžo, pro kur jie grįžo, ar jie grįžo, šito aš negaliu pasakyti, bet kadangi mes viską girdėjom, langai atidaryti, vasara, karšta... Jų važiavo nemažai. Nemažai važiavo. Tai tie pirmi pasirodė kvepiantys. Kad jie švarūs, tai šito iš vokiečių neatimsi. Čia jau... Aš prisimenu, gretimai buvo lenkų vienoj pusėj, kur garažas, kitoj pusėj buvo vokiečių gimnazija, kur vokiečių kapinės, ir ten toliau, kur rusų kapinės, rusų gimnazija. Tai rusai su vokiečiais dar dar. O, tą pirmą dieną, kai vokiečių gimnazistai prilupo šituos lenkų gimnazistus, tai buvo kažkas klaikaus. Ten jau tada vyko muštynės. Nes jie paskutiniu laiku... Sakot, ko reikėjo tikėtis. Pagal jų tokį arogantišką elgesį jau galima buvo suprasti, kad vava jau kažkas turi įvykti. Kadangi jau buvo praradę saiką visiškai. Visiškai buvo praradę saiką. Dabar, kada buvo jų susitikimas... Šito Vladimirovo. Žinot Vladimirovą? Jo žmona baigė šitą gimnaziją, irgi baigė Ina Meksinaitė šitą gimnaziją, kiti iš Vokietijos atvažiavo, tai paskui aš Inos klausiau, sakau, Ina, kaip tie iš Vokietijos, tie vietiniai vokiečiai, kurie mokėsi šitoj gimnazijoje, sakau, kaip jie elgėsi. Sakė, kad, žinai, atvažiavo visi tie, kurie buvo ir tada

žmoniški. O tie, kurie reišėsi per daug, šitie neatvažiavo. Ir tam "Baltijos" viešbutyje

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

pas juos buvo banketas. Dar Meksinaitė sakė, einam kartu, aš pasakiau, aš ne jūsų kartos, per jauna, su jumis draugauti nebenoriu...

Saulius Beržinis: Ponia Vera, dar noriu Jūsų paklausti, kai rugpjūčio vidury suvarė žydus į getą, ir žydų staiga nebeliko Kaune, kaip jūs Kaune jautėtės?

Vera Silkinaitė: Negalima sakyti, kad jų nebeliko. Juos varydavo į darbus. Jie turėjo eiti dirbti. Jie gi dirbo. Tai žiūrėk, iš ryto varo kažkur tvarką daryti. Ten, kur buvo aukštoji technikos mokykla, aviacijos kareivinės, tai važiuodavo tas kareivines valyti, važiuodavo į klinikas tvarkyti, į Muravos pusę, kur buvo garažai, jie taisė mašinas. Ten sustodavo mašinos, kurios grįždavo iš fronto...

Saulius Beržinis: Bet jie jau negyveno tarp jūsų.

Vera Silkinaitė: Ne, ne, ne.

Saulius Beržinis: Pasikeitė gyvenimas? Kaip pasikeitė?

Vera Silkinaitė: Pasikeitė labai. Ta prasme, kad buvo ramybė. Jurkevičius. Dabar jau užmiršau pavardę. Tie, kai atsikraustė, tai kokio čia ramybės buvo. Ir praradom ir švarą tą, ir elgesį, ir visą kitą atmosferą. Čia sakau, vienintelis skandalas buvo dėl to ožiuko. Ir sakė, Silkiniene, kaip tau šovė į galvą tokia geniali mintis... Sako, kad jis toks mielas buvo, negalėjau nepirkti...

Saulius Beržinis: Na, o kaip jūs su tuo Juozu Šereliu bendravot?

Vera Silkinaitė: Nebendravom visai. Nebendravom, tik labas ir viso gero. Dar iš pradžių jis buvo įsitaisęs ateiti skolinti pinigų, bet paskui mama pasakė „aš neturiu“, mano sūnus vienas dirba, mums gyventi reikia, aš neturiu pinigų.

Saulius Beržinis: O kiti žmonės kaip su juo bendraudavo?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Vera Silkinaitė: Tai irgi tas pats... Niekas jo nenorėjo. Tie vaikai buvo klaikūs chuliganai, vagišiai. Vienu žodžiu, drumstė gyvenimą.

Saulius Beržinis: O kaip Jūs galvojat, ar niekas nenorėjo su jais bendrauti, nes jie buvo vagys ir iš viso nerimti žmonės, ar už žydus taip pat?

Vera Silkinaitė: A, už žydus buvo pasipiktinę ne tik mūsų namo gyventojai, bet buvo pasipiktinę kaimynai ir iš kitų namų. Buvo labai pasipiktinę. Ir kiti dar matė, netik mes matėm, kaip jis varė juos. Matė ir iš kitų namų, kaip varė. Taip kad jis neturėjo jokio autoriteto.

Saulius Beržinis: O iš kur jūs žinojot, kad juos varo į septintą fortą?

Vera Silkinaitė: Kadangi, o kur ten dar toliau varys? Jie turbūt galvojo, kad ten tuos visus žydus surinks prie septinto forto, o ten niekas nerinko prie septinto forto... O šitas septintas fortas tai žinot kur? Į klinikas kai eini. Ten gi tik sandėliai buvo. Taip kad ten jų varyti nebuvo ko.

Saulius Beržinis: Tai kada jis juos varė, kelintą dieną?

Vera Silkinaitė: Tai jis juos varė kitą dieną. Vakare dar buvo dar neaišku. Aš sakiau jums, kaip čia viskas vyksta. Paskiau, kai jau aptilo, ta mūsų policija-milicija dingo, dingo visi...

Saulius Beržinis: Tai jisai juos varė antrą dieną?

Vera Silkinaitė: Ir žinot, tai yra asmeniška mano nuomonė, ką aš galvoju. Jūs šito nerašykit. Tie, kurie susirinko... Čia mano asmeniška, aš tik galvoju, aš nemačiau, bet man rodos, kad tie, kurie buvo susirinkę tam garaže... Kadangi kalėjimas buvo paliktas

Dievo valiai, ir iš ten visi ėjo, kur jie norėjo. Ir ar tik nebus iš tų, kurie yra įkalinti, nebus ten susirinkę ir surinkę visus šituos... Tai yra mano asmeniška nuomonė. Aš nežinau.

Saulius Beržinis: Tai jūs galvojat, kad tai buvo kriminaliniai kaliniai ar politiniai?

Vera Silkinaitė: Politiniai. Gal būt vienas kitas ir kriminalinis pasipainiojo. Pavyzdžiui, aš vieną pažystu, chuliganą ir žuliką iš Brazilkos, kuris saugojo tuos žydus tam gete, kai nešdavom tiems vaikams vaistus, arba kažkokius rūbus ar kažkokį maistą, tai aš matydavau, kaip jis stovėjo prie geto vartų ir saugodavo getą.

Saulius Beržinis: Bet garaže jūs nematėt jo mušančio?

Vera Silkinaitė: Ne, ne. Ten mano veido nė vieno pažystamo nebuvo. Kaip jis ten įlindo, nežinau, bet buvo žulikas kaip reikiant. Gal jis tuo momentu irgi sėdėjo.

Saulius Beržinis: Kokia buvo jo pavardė?

Vera Silkinaitė: Bakanovas. Bakanovas starovieras buvo, zjadlas, baisus, kurį mama išvijo, kai jis atėjo. Jis su broliu mokėsi aukštojoje technikos mokykloje. Ir jis atėjo brolių agituot, kad jis įstotų į SS dalinius. Brolio tuo metu nebuvo, tai pradėjo pasakoti mamai. Tai mama sėdėjo sėdėjo, paskui jinai sako: "Ne bil bi ti staroverom. Daj poganuju igrusku stariku napitjsia. Tak ja tebe kak staroveru ne toloko ne dam napitjsia, no ja s lesnici tebia spuschiu, i ubirajsia von, shtobi boljshe tebia ne bilo". Ir tai ką jis pasakė? Jis, kai užsidėjo tą SS uniformą, tai jis atėjo mamą gąsdinti. Tai tuo metu kaip tyčia... Tai buvo kaip tik tie metai, kada aš jums sakiau, kai vienas tas iš Lagenpušų atvažiavo čia atostogų ir šitas čia atėjo, tai tas dingo ir daugiau nepasirodė.

Saulius Beržinis: O tada, kai jis atėjo, ką jis ten mamai pasakojo, kai ją gąsdino?

Vera Silkinaitė: Tai jis atėjo agituot, kad mano brolis į SS stotų.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Saulius Beržinis: Tai mama už tai supyko?

Vera Silkinaitė: Tai mama supyko. Sako, o prie ko čia dabar tu? Sako, taigi tu starovieras, ką čia dabar pradedi patriotiškai elgtis? Šitas dabar, man atrodo, buvo Suckelis, kuris žulikavotas buvo ir kuris saugojo tuos... šituos...

Saulius Beržinis: Na, o dabar, sakykit, šalia geto, Devintam forte visą laiką vyko tos masinės žudynės. Jūs apie tai žinojot?

Vera Silkinaitė: Žinojom.

Saulius Beržinis: Iš kur?

Vera Silkinaitė: Na, Dieve, ten žmonės gi vaikščiojo. Viskas čia pat... čia pat. Žmonės viską nupasakodavo. Kaip varė aš, pavyzdžiui, nė karto nemačiau. Aš negalvoju, kadangi jie šitą darydavo į pavakarį arba anksti rytą. Dienos metu jie šito nedarydavo. Taip kad aš šito negaliu pasakyti ir aš ten nė karto nebuvo. Viliampolėj, ten, kur aš gyvenau, tai ačiū Dievui atstumas buvo.

Saulius Beržinis: Bet žmonės kalbėjo apie tai?

Vera Silkinaitė: Taip. Žmonės pasakojo... Ir riksmus girdėjo, ir šauksmus girdėjo, ir visa kita... Tai paskiau, kai ten darė kasinėjimus, tai dar surado, kad ten tie, kurie vedė šaudyt, dar turėjo vertybių. Tai paskiau, kai ten paminklą statė, ten daug kas pasakojo iš Viliampolės, kad daug kas pasipelnė, kas surado visų šitų brangenybių. Pas tuos žydus...

Saulius Beržinis: Pas tuos užmuštus?

Vera Silkinaitė: Taip. Kurie buvo užmušti ir užkasti.

Saulius Beržinis: Tai ką jie darė, jie po karo kasinėjo?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Vera Silkinaitė: Kasinėjo. Ten gi paminklą statė. Ten gi visą laiką vyko kasinėjimai... Ot reikės paklausti, ten viena tokia pažįstama dirba vyriausia buhalterė pas juos tam muziejuje, kai buvo organizuotas...

Saulius Beržinis: Tai ten, kai vyko paminklo statyba, tai jie eidavo ten ir ieškodavo?

Vera Silkinaitė: Taip. Ir dar surasdavo... Tai, matyt, ne visus suspėjo apšvarinti kaip reikiant.

Saulius Beržinis: Tai specialiai eidavo kauniečiai? Ar jūs žinote tuos kauniečius, kurie eidavo?

Vera Silkinaitė: Ne, šito aš nežinau. Ten anas kraštas man visiškai nepažįstamas. Aš Viliampolėje neturėjau pažįstamų, tai šito negaliu pasakyt. Bet tik tiek, kad girdėjau, ir man sakė ta buhalterė, kuri buvo muziejų direktorė, kad ten paskui uždraudė ir paėmė šituos jau archeologus, kurie kasinėtų, ir jeigu ką suranda, kad viskas būtų jau užpajamuota ir eitų ne į kišenę, bet eitų į muziejų.

Saulius Beržinis: Ponia Vera, aš noriu jums parodyti keletą nuotraukų iš garažo, ką mes gavom. Pagal laiką pabandykit palyginti su tuo, ką jūs atsimenat. Šitą žmogų atsimenat?

Vera Silkinaitė: Ne, šito žmogaus neatsimenu... Na, prie manęs dar nebuvo. Čia matai jau kaip. Tai reiškia, čia dar tęsėsi ilgai šitas visas... Va čia maždaug mano ... Kadangi dar daug buvo tuščia.

Saulius Beržinis: Nedaug dar užmuštų buvo?

Vera Silkinaitė: Aha, nedaug dar užmuštų buvo ir dar buvo... Pažiūrėk čia, ar čia smėlis, ar kas čia yra. Aš nežinau, kas čia matosi.

Saulius Beržinis: Čia yra krūva lavonų. Gal jūs iš šitų ką nors?..

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Vera Silkinaitė: Va šitas man primena... va šitas, kur gulėjo. Parodykit dar. Vo. Va šitas, kur išvirtęs, kur ant jo pylė vandenį, kur sakiau.

Saulius Beržinis: Tas, kur šaukė gelbėkit ir kur buvo pas jį prakirsta...

Vera Silkinaitė: Va šito tai nežinau, jis man nieko nesako... Ir dar tada nemačiau va šito, jo nebuvo.

Saulius Beržinis: Čia jau yra vokiečių kareivių daug. Ar jūs matėt? Ir čia yra žmonių labai daug. Ar jūs matėt?

Vera Silkinaitė: Ne. Prie manęs šito nebuvo, kadangi, aš jums sakau, čia, matyt, šita reznia tik prasidėjo, ir aš tik spėliuju, aš bijau pasakyti, kad čia nepriplepėčiau, ko nereikia, bet žinau, kad tas kalėjimas liko tuščias. O ten tų kalinių vienas ant kito sugrūsti... Tai galėjo būt... Va šitas vaizdas, šitas mano.

Saulius Beržinis: Čia jų daug. Vadinasi, jūs matėt, kai jų buvo mažiau.

Vera Silkinaitė: Mažiau. Tai buvo tik pati pradžia.

Saulius Beržinis: Na, o sakykit, iš tų veidų, kurie ten mušė, galbūt jūs ką nors pažinsit, pasižiūrėkit.

Vera Silkinaitė: Man atrodo...

Saulius Beržinis: Va šitą jūs pasižiūrėkit, čia geriau. Ten yra tas pats, bet čia yra geresnė nuotrauka.

Vera Silkinaitė: Man atrodo, kad jis muštų, tai jis nemušė, bet jis ten šlitinėjo, kaip sakiau, su tais marškiniiais ir su kariškom kelnėm. Ir va šitas veidas. Bet su šituo jis nebuvo su švarku.

Saulius Beržinis: Bet čia yra kitom aplinkybėm daryta nuotrauka.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Vera Silkinaitė: Bet šitie marškiniai čia su tokiu kalnierium, turbūt, kareiviški, ir su čiabatais, iškelnės tos galife. Negaliu tiksliai pasakyt, bet man atrodo, kad čia yra šitas. O ką tas Bakanovas, kur aš jum sakiau, ką jis veikė, kur jis dingo... Jo brolis dirba radijo gamykloj. Man ten... Aš ėjau į biblioteką radijo gamykloj ir sutikau jo brolių. Aš jo paklausiau, bet jis taip numykė, bet taip ir neatsakė, kur tas jo... Man šitas žmogus matytas, bet ne ten.

Saulius Beržinis: O kur?

Vera Silkinaitė: Aš bijau pasakyti kur, bet man tas vaizdas matytas. Bet tik ne ten.

Saulius Beržinis: Bet irgi iš vokiečių metų?

Vera Silkinaitė: Taip. Negaliu pasakyt, bet ten aš jo nemačiau tikrai. Bet žinau, kad tas vaizdas man matytas yra. Ne, šitas ne... Šitas nematytas nei anksčiau, nei vėliau. Ten buvo tokie šitaip prastai apsirengę, vienintelis šitas, kur aš sakiau, jau daugiau, o visi kiti tenai...

Saulius Beržinis: Parodykit kamerai jį, atsukit. Tai jūs šitą atsimenat?

Vera Silkinaitė: Jo, bet sakau, kad jis buvo be uniformos, su marškiniais ir su šita...

Saulius Beržinis: Ir ką jisai darė?

Vera Silkinaitė: A jis nieko, jis vaikštinėjo ten toliau į gilumą to garažo. Jūs suprantat, man tas žvilgsnis ėjo, aš taip apmečiau... Jūs galite įsivaizduot, aš išsigandau, taip atvirai šnekant, tokį vaizdą pamačius... Aš išsigandau, kad aš jau drebėdama nulėkiau į tas kapines. Jūs dar filmuojat? Bet šitas man... kur matytas, negaliu pasakyt, bet veidas man matytas.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Interview with Vera Silkinaitė

36

Saulius Beržinis: Parodykit į kamerą, atsukite, kad kamera galėtų matyti. Gerai, tai viskas, ačiū.

End of File Three

Conclusion of Interview

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.